

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)

Poston: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY” novemb.—decz. folyamára.

Tisztelettel kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetésük mult hó végével lejárt, megrendeléseiket mihamarább megtenni, hogy teljesszámu példányokkal szolgálhassunk

Előfizetési ár: 2 frt o. 6.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Katonai levél.

(A honvédek nagy szemléjéről.)

Minapi soraim közreadása által felhiva érzem magamat, értesíteni e becses lap t. olvasóit a honvédek ma (nov. 8-kán) lefolyt nagy szemléjéről. Lehet, hogy kissé megkéstem. Amde a fegyvernyakán s több a kard markolatán megkérgeződött kéz nem bírja a tollat oly gyorsan forgatni, mint ezt a „K. Közlöny” szerkesztőségénél megszokták.

Felségszép nap volt. Mintha csak az égi planéta is gyönyörködni akart volna az első sorban síkra állott 4 század gyalog- és a hátvédet képező 2 század huszárból.

Végig néztem a homloksoron s úgy tetszett nekem, mintha a régi honvéd dicsőség sugarai világitották volna meg a sorakozott ifju harcsozok lelkesült arczeit. Meglátszott rajtuk, hogy magasatos pillanatra várnak, a pillanatra, midőn bebizonnyulják, hogy buzgalom és kitartás képessé tette őket: mint a nemzet felfegyverzett karja megállani a harcot, ha kell, a Haza szabadságáért, Királyáért, polgártársaik békés jóllétéért.

Az austerlitz csata napján, a harc megkezdése előtt I. Napoleon „vén gárdája” arevonala elébe lovagolt. Az ellenség főerejét az oroszok képezték, köztük az orosz gárda, melyet akkoron Európa legjobb gyalogságának tartottak. A század hadverő császára így szóló győzelemmel barátságot kötött veteránjaival: „Katonák! A mai nap fogja eldönteni, ti vagytok-e Európa első katonái avagy csak a második! Legyetek mint a villám, mely ha lecsap porrá zúz mindent! Előre!!!”

Mi köze e harci epizodnak a honvéd szemléhez? — kérdehetik a t. olvasók! Elmondom.

A mint a honvédek kigyult arczokal várakoztak főparancsnok megjelenésére, Kolozsvár lelkes polgárainak ezreitől környezve, önkénytelenül e kérdés merült fel lelki szemeim előtt: Ifju honvédek! Ti lesztok-e a „vén gárdá”-nak, dicső elődeiteknek, kik a magyar ősi vitézségét drága vérök hullásával újíták meg a róluok már már megfeledkező Európa emlékében — méltó utódai, avagy csak árny vagytok, mely a nap lehanyatlásával páráként foszlik szét? Ti vagytok-e és lesztok-e azok, kiket a hazaszeretet és nemes büszkeség, a harc képesség és fegyelem, buzgóság és kitartás a honvédek első sorába iktat, avagy megelégsztek azzal, ha mások második sorba taszítanak vissza, és nem akartok lenni egyéb, mint fényes egyenruhát hordó, békében katonásdit játszó testület, mintegy gyalogság a nemzet szívében viszhangzó dicső névnek: **honvéd!**

E pillanatban készen állásra hangzott a trombita. A város felől fényes táborok élén közelgett a daliás honvédfőparancsnok **József** főherceg. Kiséretében valának **Graf**, **Rodich**, **Anzenberger** tábornokok, a honvéd vén gárdára emlékeztető **Inczedy** ezredes, az itten helyőrségen levő két serezed ezredesei, több sor- és honvéd tisztsziet, köztük a honvéd dicsőségtől osztyaljai: **Szabó**, **Szigei**, **Tolnay**, **Lendvay** őrnagyok s az ő Fensége közvetlen kíséretét képező törzs- és más főtisztek.

A fényes táborok a honvéd homloksor felé tartott. A mint előttem elvonultak s majd **Inczedyre** és **Szigetire**, majd a falként álló gyalogságra pillanték, a XI. zászlóalj merült fel lelki szemeim előtt s ismét azt kérdém magamban: Fiúk! Nyomába hágtok-e Ti a régi vörös sípkásoknak? Kikről az őz Bem szokta volt mondani: „Hadd jöjenek előre az én gyermekeim!”

Bocsánat e kitérésért! Ma, legalább én bennem, megújulnak a régi szép emlékek. És ez nagyon természetes; mert hogy a jelent megérthessék, a multal kell azt kapcsolatba hoznunk, azzal kell összeretennünk.

A gyalogsági tanosztály oktatásában éjjel nappal Peiella Sándor honvédszázados áll a főherceg előtt, parancsait veszi át.

Legelőbb is egy szakasz válik ki s különböző mozdulatokat, fegyvergyakorlatokat tesz — előké-

szül négyosztagképzésre; majd egy második szakasz váltja fel, s ez végül rohamra is megy. Örmester Szilcs és szakaszvezető Csipkés vezényelték e szakaszokat és pedig a főparancsnok teljes megelégedésére. Ezután két század a 2 dik és 3 dik gyakorolt egyenként Wagner fő- és Barcsay alhadnagyk vezetés alatt zárt harcmodban, négyosztagképzésben, tüzgyakorlásokat mutat be Alsó hadnagyi felügyelete és Almásy örmester vezénylete alatt.

Ezután a lovasság rendelkezett elő. A fél század huszár élén Bölöni főhadnagyi fogadta ő Fenséget.

Előbb a négy csóvás cölöpből rögtönzött lovardában kerültek: lépésben, illetve, vágatva; majd a szabad téren tették mozdulataikat a szakaszok Bölöni és Kálmán hadnagyk vezetés alatt ugrattak, rohamra mentek, mindezt annyi készséggel, hogy ha saját szemekkel nem látjuk, hihetlennek tartottuk volna azt, hogy tanulatlan lovakkal és újoncz, részben még hazulról sem lovas legénységgel ennyire vibesse de Pottere Jakab a tanosztályt oktató százados. Hanem a nehézségeket érintve, el kell mondanom azt is, hogy a százados teljes buzgalommal támogatták a rendes huszárságnál szolgált fő- és altisztek, ezek mint keret irányzák és tarták össze e gyakorlatnál is az újoncz szakaszokat, úgy, hogy különösen az affa-quera rohanásban nyomába jártak a fakón repülő Bölöni és vele sztrikéjén versenyző Kálmán hadnagyaiknak, meglehetősen zárt sorban maradtak, s az ugratásnál sem bomlott fel a rend. Legtöbb a tanosztályt oktató lovas százados de Pottere vezénylétére a huszár tisztek: Bölöni Kálmán, báró Horváth Béla és Kinizsy István főhadnagyk és Kálmán Frigyes hadnagyi, ugynevezett squelette század gyakorlatot (a keretbe ilyenkor bele kell képzelni a század legénységét) tartottak s azzal a honvéd főparancsnok ismét a gyalogság előtt termett, míg a sorhadbeli táborok és a közvetlen kísérethez nem tartozó honvédtisztek oldalvást foglaltak állást már a lovassági gyakorlatok kezdetén.

Peiella százados vezénylő most az egész gyalogságot. Több mozdulatokat tettek a zárt harcmodban, oszlopokból század élre fejlődve a szakaszok futó tűzet adtak; több fegyverfogásokat tettek, négyosztagba verték magokat s a legpontosabb disztülzéseket (décharge okat) lehet hallani; végül a kúrteket énekelték magyarul és románul, mint valami rögtönzött dalárda.

Ennek végeztével a főparancsnok ő Fensége megdicsérette a csapatok magatartását, szellemét, inté, hogy hasonló buzgalom- és kitartással igyekezzenek mint zászlóalj keretek is működni, hasonló harczi szellemet oltván az ifju hadakba, hogy a honvéd név becsületét és dicsőségét békében és harcban fenntarthatassák. Ezután történt az elléptetés és hazavonulás. Szalánczy Sándor lovas és Gillyén Árpád gyalog hadnagyk ordonanc tiszt szölgálatra voltak kirendelve.

Úgy látszott, hogy a harc edzett honvéd főparancsnok és magyar kir. főherceg **József** egyaránt meg volt elégedve a gyalogság és lovasság harci mutatóival, a minthogy ezt előszóval is kifejezte úgy a legénységhez, mint az altisztekhez intézett lelkes szavaiban.

A gyakorlatok kezdetén, látva a gyors tempót, melyben az újoncz lovas és gyalog harcsozokat vezénylők, attól lehet tartani, hogy összebonnyolódás és zavar lesz a vége; e helyett azonban meggyőződött a honvédfőparancsnok arról, hogy mindenki tisztában volt teendőivel, senkin sem látszott a bizonytalanság kapkodása, figyelve, hidegen várták be a vezényszó felhangzását s akkor perezlen gyorsasággal és ügyességgel hajták végre a feladatokat, katonás és mégis feszelen könnyedséggel tevék mozdulataikat, fegyverfogásaikat stb.

Nó de meg is volt a jutalom: a honvéd főparancsnok ő Fensége teljes megelégedését érdemelték ki, nemcsak az eredmény orozlánrészeire méltó lovas és gyalog tanosztályoktól századosok de Pottere és Peiella s a nehéz munkában velők osztozott fő- és altisztek — de az összes legénység is. Sőt a derék Rodich altábornagy és több sorhadbeli katonai tekintélyek nyilatkozatai is megerősíték a honvéd intézményt lelkesülten felkaroló **József** főherceg azon szavait, hogy a tanosztály gyalogsága teljesen ki van képezve, s a lovasság is nagy haladást tett, bár roppant nehézségekkel kelle megküzdnie.

A szemle eredménye igazolta e lapok 127. számában elmondott nézeteimet. Nem hiába tettem fel akkor a rózsaszínű szemüveget. Hátba még ő Fensége előtt alkalma lett volna az ifju honvédeknek valódi csataképet mutatni be a szét-szort csatározási modban! Ez az idő rövidsége miatt maradt el. Különbben is a szakavatott vezér-

leget látott, hogy itélhessen. A közvetlen kíséretét képező törzs- és főtisztek sem győzték dicseélni a tanosztály gyakorlatának jeleségét.

Ennyi összhangzó itélet alapján constátálhatjuk, hogy a tanosztálynak kitzított feladat meg van oldva. Pár nap mulva szétoszlának tisztek és legénység, kereteket képezendők a zászlóaljok megalakítására.

A tanosztályokkal kezdet is nehéz volt, de megoldott. Az ország szerinte való szervezés veendi most igénybe a magasabb katonai szakképzettséget és tapintatot; ez jutott feladatul a derék **Graef** tábornoknak és **Inczedy** ezredesnek, mint helyettesének; e férfiak az ország szerinte ismert jeles törzs- és főtiszteikkel kezert fogva ezt is a Haza és Király javára, a honvéd név dicsőségére oldandják meg, s meg vagyok győződve, hogy ha a nemzet bizalmát kiérdemelt **József** honvéd főparancsnok így szóland egy napon az általuk vezetett hadakhoz: Király és Haza elvárja, hogy minden honvéd teljesítse kötelességét — a harc képesség, hazaszeretet és fegyelem által vértezett honvédség teljesíteni fogja e magasatos kötelességet úgy, hogy bármely tájról jöhető ellenség megértse ama szavak jelentőségét: **Áll Buda! Él magyar még!**

A honvédszázadosok a szemle végén lelkesen megéljenzették vitéz főparancsnokukat. Én is éljenz kiáltok a magyar főhercegre és daliás hadvezérré, ki dicsőségére válik a honvédségnek; békében: mint hí polgára e hazának, harcban, mint katoná, ki Királyért és Hazáért élni, halni kész.

Éljen **József** a honvédség főparancsnoka! Éljen a nemzeti sereg, melynek megalakításában fáradoz a magyar főherceg s valamennyi jeles hazafi és katoná! Éljenek az elismerés cserkoszoruját elnyert tanosztályok fő- és altisztei, legénysége, mint a nemzeti hadak alapját megvető derék polgárok és harcsozok! Éljenek úgy, hogy a neta-láni harcok areolei hidjánál vezérek a nagy hadverő eme szavait ismételhessék hozzájuk:

„hisz ti vagytok a régi győzők! utánnam!!
Egy kiszolgált katoná.

Hol az igazság?

I.

A mult három éves ülészzak folytán az országgyűlés által hozott nagy csomó törvényezikkek közt egy sincs, mely felett oly különféle nézetek nyilvánultak volna, mint a népoktatási XXXVIII. t.-czikk felett.

A római kath. püspökök körleveleikben élesebben, vagy eltakartabban, ezen törvény ellensúlyozását hibeiknek hathatósan lelkökre kötötték. Ellenben a miveltebb kath. rétegek, a kath. tanító-testületek s igen sok község kath. lakószai örömmel üdvözölték e törvényt.

A tiszántúli ref. egyházkerület mely aggodalomba merült, hogy egy ilyen törvény hozatott, s komolyan manifestált ellene; míg a tiszáninneni ref. egyházkerület hazafias elismerését nyilvánítá e t.-czikk felett. A dunántúli ref. egyházkerület egyszerűen tudomásul vette a dolgot. Az érmelléki ref. egyházkerületi tanítók egylete esdve kérte a debreczeni gyűlekezetet, hogy lágyítsa meg szívet s ne akadályozza a népnevelés jobbra fordultát.

Az erdélyi román egyházak a debreczeniekkel tartanak; nem kell nekik a községi közös iskola még ott sem, a hol 20 frtnál többet évenként a felekezeti nyomorult tanítónak adni nem képesek. Az ágost. hitval. egyetemes gyűlés ellenben kész segédkezet nyújtani az említett t.-czikk életbeléptetéséhez, — noha — igen helyesen — a hol maga jó iskolákat tud fenntartani, ott nem kívánja a községi iskolát.

De ki tudná mind előszámlálni a legkülönfélébb illetékes nézeteket, melyek az említett t.-czikk felett mondattak!

És ha az egyeseket hallgatjuk: egyik a haza jobb jövőjét, másik annak pusztulását várja e törvénytől. Egyik hozsánnát kiált reá, a másik feszítsdmeget! A harmadik még tartózkodik itéletet mondani, a jövőtől várva az eredményt. Itt gúny és gyűlölet tárgya, amott palladium.

Ime mily feneketlen chaosban indult életútjára szegény népoktatási törvényünk.

Pedig tény, hogy hazánk messzelátóbb fiairégóta sohajtoznak jobb népnevelésért. Tény, hogy nyugat felől régóta csapnak át a magasabb civilizáció hullámai hazánk földére foglalásokat tenni minden téren, hol a magasabb civilizáció az alantibb felett ellen-

állhatlanul szokta érvényesíteni magát. És tény, hogy országgyűlésünk pártkülönbség nélkül legsürgősebb kötelességei közé számítottá egy népoktatási törvény alkotását, minek következtében közös egyetértséssel alkotta a fennforgó törvényt.

Miért hát annyifelől az aggodalom és kárhözhatás? És hol ennyi különféle nézet közt az igazság?

Nézetünk szerint az igazság abban feltehető, hogy itt nem meggyőződés okozza a vibratiót; hanem részint vallási, részint autonomikus, részint nemzetiségi féltékenység s talán egy kis szokássá vált opponálási, s a mi rosszabb, reactionarius hajlandóság is.

Az ultra római kath. urak talán félnek egy kicsit a vilárosságtól; félnek, hogy ha 9 éven keresztül nem taníthatják minde nekfelett az egyedül idvezítő tudományt a gyermekeknek, meglankad a római buzgóság; s talán előbb lesz az új nemzedék felvilágosodott ember és hazafi, mint római katolikus.

Az erdélyi román főpapok is, talán nem méltatlanul, aggodnak úri kastélyaikban, hogy a községi iskolák szervezésével a jobb életmodban részesülendő tanítók netalan nem lesznek oly tetszés szerint vezethetők s instruálhatók, mint most a 20—40 forintos dászkelek.

A debreczeni ev. ref. gyűlekezetnek szintén nem lehet rossz neven venni, ha nem találja megfoghatónak azt, hogy az ev. ref. népoktatására még az állam is közre járuljon, a hol szükség, s az autonomia csorbuljon csak annyiban is, hogy egy pár tanfelügyelő a Tiszán átmenjen.

Nem tudjuk, igazunk van-e, de nekünk csak is ily módon megmagyarázható az a külön-különféle színű oppositio az országos népoktatási törvényezikkek ellen, melynek világos és az egész nemzet által óhajtott egyetlen célja csak az, hogy e hazában a közmivelődésnek valahára nagyobb lendület adassék, s magunkat a szomszéd nyugati népek műveltsége által végkép elborítottatni ne engedjük.

Azt hiszszük, megtaláltuk az igazságot.
Bz.

Pest, nov. 8. 1869.

(r. 1) A pesti pénzpiacozzal Ön levelezője is ugyanazon időben ment át a krisise, csak hogy nálam az egésze volt fenyegetve, amott a tárcza; és a pénzválás néhány jelentékenyebb bukás által több ugynevezett „kicsiny” embert rántott be, míg én senkit sem rántottam magammal, hanem engemet ugyancsak berántott a patika.

No de elég ez a magunk bajáról, — mit csupán hosszas hallgatásunk némi igazolására hozunk fel.

A szerenose ránk nézve annyiból kedvezett, hogy körülbelül átgázoltunk a válságon, míg a pénzemberek most is evickélnek benne.

Első utunk ma reggel a képviselőházba vezetett.

Soha jobbkor nem érkezhettünk, mert oly törvényjavaslat benyújtásának voltunk tanui, melynek törvényerőre lendő élettelését journalistikai foglalkozásunknál fogva szívből óhajtuk.

Tóth Kálmán ugyanis ma terjesztette elő törvényjavaslatát a „hirlap bélyeg” eltörlésére vonatkozólag.

Ezen eszme nemcsak a hirlapírók körében népszerű, a kik — kisebb nagyobb mértékben vállalkozók is lévén, eléggé érzik a rájuk nehezűdő bélyeg súlyát, — de népszerű természetesen a község körében is, a mely jól tudja, hogy ha a hirlapbélyeg eltörlötetik, a politikai napilapok előfizetési ára évenként 3 frtal olcsóbb lesz, — sőt örömmel vettük a mai ülésben észre, mikép a hirlapbélyeg eltörlése általán véve a képviselőházban is népszerűséggel bír, a mennyiben a felolvasott törvényjavaslatot, a baloldalon kívül a jobb oldalon szintén sokan kísérték tetszésnyilvánításal.

Nem is vonom kétségbe, miszerint a Deák-párt e kérdésben nem lesz kevésbé liberális a baloldalnál, féltve természetesen, hogy a hirlapbélyeg eltörlése nem fog az államjövödelmeket oly csorbát útni, melyet más bevételekkel kiküszörlőni nem lehet.

Az tehát a kérdés, nélkülözheti-e a pénzügy-miniszter már jövő évben a hirlapbélyeg jövödelmét, és hajlandó-e a kormány arról lemondani?

Nem hiszünk magunknak azzal, hogy a miniszterium intencióját e tekintetben ismerjük, hogy nagyon mélyen volt alkalunk bepillantani finánciális ügyeinkbe, mindamellett nem habozunk azt állítani, mikép pénzügyünk — minden ellenkező mememonda dacára is — alkalmasint sokkal jobban áll, sem mint némelyek elhárítani óhajtanák, tehát lemondhatunk a hírlapbélyeg jövedelemtől, és hogy ennél fogva a kormány sem fog a Tóth Kálmán által benyújtott törvényjavaslat útjába lényeges akadályokat gördíteni.

Ez azonban — ismételjünk — csak magán sejtelmünk.

A mai tölés másik főmomentuma Lónyay pénzügyminiszter beszéde volt a bank ügyben, a mely oda ment ki, hogy a pénzváltás nemsokára elvonuland; az eddigi bukások száma nem oly nagy, közöttük nincsenek első rendű cégek, a munkások elég munkát kapnak jó pénzért, a földbirtokosok köreiből nem merülnek fel panaszkok, a föld értéke emelkedik, régi adósságok törlesztesnek, új kölcsönök nem igen vétetnek fel, a földbirtokosokat, földmivelőket és munkás osztályt tehát érintetlenül hagyta a válság.

„Óvakodjunk — végezté a pénzügyminiszter, tetszéssel fogadott beszédét — anyagi fejlődésünk természetes következményeiből politikai tökélet csinalni és ezáltal oly kérdéseket előidézni, melyek rögötni megoldása — még ha keresztülvihetők volna is — sokkal komolyabb válságot, sőt egész osztályok romlását vonhatná maga után.

Az államvagyonról.

Lónyay Menyhért előterjesztése a Felségéhez.

IV.

„A sóbányászatra térve át Lónyay ur, rövid bevezetésben földészeti leírását adván a Magyarország területén lévő roppant sótelepek, mely az ország keleti részét éjszaktól egészen Erdély déli határáig ellepi, elsorolja a jelenleg fellelő sóbányákat, melyek közül Magyarországon Szlatina, Subatag és Rónaszék, Erdélyben pedig Vizakna, Maros-Ujvár, Torda, Deésakna és Parajd fekszenek. Ehhez járul még egy sófőzde Sóvárótt.

Ezek közül Szlatinán termeltetett 1862—6-ig évi 391,758 mázsa só, 105,944 ft költséggel; került tehát egy mázsa konyhasó előállítására 26—28 krba, egy mázsa marhasó pedig 38,1 krba. — A múlt két évben 107,756 ft költséggel 533,108 mázsa termeltetett; került tehát a konyhasó mázsánként 18,65, a marhasó pedig 28,01 krba, tehát jóval kevesebbe mint azelőtt.

Subatagon 1862—6-ig termeltetett évenként 369,900 mázsa 120,597 ft költséggel; 1867—8-ban pedig 102,015 forint költséggel évi 413,782 mázsa.

Rónaszéken 1862—6-ig termeltetett évi 347,148 mázsa, 106,383 ft költséggel; 1867—8-ban pedig 393,255 m. 104,460 ft költséggel.

A máramarosi sóbányákban tehát termeltetett 1867—8-ban évi 1,340,140 mázsa, tehát 231,335 mázsával több, mint azelőtt, és kevesebb költséggel, mint annakelőtte.

Az erdélyi sóbányák a marosújvári kivételével pusztán Erdély szükségét fedezik. Ezek közül a vizaknaiban termeltetett 1862—6-ban átlag évi 19,146 ft költséggel 50,047 mázsa, 1867-ben 13,509 ft költséggel 43,426 mázsa, 1868-ban 44,362 mázsa 16,406 ft költséggel.

TÁRCZA.

Az idő méréséről.

I.

(D. Cs.) Azon tárgy, a melyről értekezni szándékom, némi tekintetben felette kényes állapotba helyez. Ha a tisztelt olvasónak az idő mértékek lényegéről helyes fogalmat akarok adni, okvetlenül magának az időnek lényegéről kell beszélnem; ha pedig az idő lényegéről beszélni akarok, a bölcsészettnek oly kérdéseit kellene fejtegetnem, a melyek mindaddig a bölcsészek előtt sem tisztázák annyira, hogy azokra nézt közöttük egyetértés uralkodnék.

De hisz, miért is kellene ily mély bölcsészeti fejtegetésekbe ereszkednem? E czikk czime mutatja, miről akarok értekezni és az egész világ tudja, mi az idő mérése. Tehát minden hosszadalmas bevezetés mellőztével a havi s évi számitás történetébe foghatnék; elmondhatnám továbbá, mi a vízi, naphenger, horgony és inga, sőt még a villanyos órá is említhetném.

Azonban, úgy hiszem, a t. cz. olvasó közönség helyeslével találkozik, ha azt gondolom, hogy ilyen dolgok, melyek minden „Conversations-Lexicon”-ban bőven tárgyalvák, inkább mellőzhetők, mint ama sokkal érdekesebbek, a melyekről a czikk első kikezdésében megemlékeztem. Továbbá meg kell még vallanom, hogy mint matematikus sokkal több érdeklődéssel viseltem az idő mérés lényegének kérdéséhez s annak viszonyához, a melyben az a csillagászatlan van, mint a felfedezések és tökéletesedések történetéhez.

Maros-Ujvárot, mely Erdélynek legnagyobb, a legjobb közlekedéssel ellátott bányája, termeltetett 1862—6-ban évi 369,373 ft költséggel 623,270 mázsa.

Tordán, mely csak helyi fogyasztásra termelhet, előállított 1862—6-ig évi 55,250 mázsa 52,086 forint költséggel, melynek nagyságát a szükségesség vált munkálatok okozták.

Deésaknán termeltetett 1862—6-ig évi 111,876 mázsa, 1867—8-ban 100,379 mázsa.

A parajdi bánya termelése munkába vett változtatások folytán 94,391 mázsáról 1867-ben 45,928, 1868-ban pedig 82,277 mázsára apadt.

Erdély bányáiban tehát termeltetett évenként átlag

	1862—6-ban	1867—8-ban
konyhasó	834255 mázsa	790503 m.
iparsó	203 „	2283 „
marhasó	105949 „	172563 „

Összesen 940407 mázsa össz. 965349 m.

Az eredmény Erdély bányáinál kisebb ugyan, mint a Magyarországinál, mert ezek egy a közlekedést, mint a bányamivelést tekintve, sokkal rosszabb helyzetben vannak; de azon körülmény, hogy máris nagyobb termelés éretett el csekélyebb költséggel, biztos kilátást nyújt a jövőre.

Sóvárótt az évi sófőzés termelése tett 1862—6-ig 126,268 mázsát. A termelés azóta ugyan nem növekedett, de a kiállítási költségek, olcsóbb tüzelési rendszer behozatala által apadtak.

Az összes sótermelés eredményét tekintve, azt látjuk, hogy növekedett termelés mellett a konyhasó előállítás költségei mázsánként 9 krral apadtak.

Magyarország évenként 2 millió mázsa só termel, mely összeg nem felel meg bányái gazdagságának. De nem termelhet többet, mert nincs kellő kivitele, sőt eddig egyetlen piacán, Szerb-Bosnyák és Bolgárországban legújában szintén versenytársra akadt a porosz sóban, minél fogva a kivitelre szánt só árát le kellett szállítani. E verseny, miután a porosz só sokkal olcsóbb a magyaránál, bár minőségére nézve rosszabb, egy időre áldozatokat fog igényelni, ha kivitelű összeköttetéseinket fenntartani akarjuk. De minden áldozat mellett is sóbányászatom csak úgy indulhat virágzásnak, ha az eddigi roppant költséges rendszer gyökeresen reformáltatik. Tett már a pénzügyminiszter ez irányban is holmit, de az egész reform törvényhozási intézkedést igényel, melyhez annak idején fordulni is fog.

Egy csekélyebb érdekű fejezetben az állam épületek állapotát rajzolván a pénzügyminiszter ur, előterjesztésének befejezésében azon kérdést veszi bonczkás alá, vajjon eladandók-e az államjavak, vagy nem?

Lónyay ur e kérdésre nem mel válaszol.

Nemmel mindenké felett azért, mert oly országban, hol mint nálunk, kevés még a tüke, ellenben a föld értéke naponként növekszik, a jövőnek nagy veszteséget okozna e javak eladása. Ez csak akkor lesz tanácsolható, ha felszaporodnak a tőkék s a föld értéke oly fokra emelkedik, hogy becsé már mintegy megállapodottnak tekinthető.

„A rendezésnek, — mint sok másban, úgy az államvagyonnál is csak kezdetén vagyunk; számunk még a teendők, s még számosabbak a nehézségek, melyeket legyőzni kell; a törvényhozás fog bölcsességében itélni a költségvetés megállapításánál s az egyes törvényjavaslatok tárgyalásánál.

A görög bölcsek a csillagokat az idő „organum”-ának nevezik, nevezetesen a Napot az év, a Holdat a hónap és a Csillagos Eget napokénti forgásával a nap organumának t. i. időegységének.

Mit jelent az, az idő organuma? A csillagok nélkül nem létezhetnék idő-mérés? Nem fekszik közelebb a forrás, melyből az idő folyama ered?

Valóban ezen forrás közelebb fekszik, és ama rithmusok, a melyek az égitestek rendes keringéséből időmértékek gyanánt felhasználhatók, csak segéd-eszközök ama rithmusok megszilárdítására, a melyek saját lelki tevékenységünk egyik alapját képezik, azon alapot, a mely legtisztább, legelvonatottabban jelenetében a szám nevé viseli.

Ismerő tehetségünk ezen alapeszméjén, a számon és számláláson alapszik egyszerűen az idő és idő-mérés eszméje.

Ha az idő lényegét mélyebben vizsgálni akarunk, ezen szó tartalmát tisztázni és határolni kell.

Kant az időt sajátos módon fogta fel. „Az idő” ugymond nem egyéb mint a belső érzetek alakja, azaz minmagunk s saját belső állapotunknak szemlélete, tehát az idő fogalma a történetnek öntudata gyanánt jelentkezik.

Az újkor ezen legnagyobb bölcsészének meghatározása nagyon is eszményi, oly annyira, hogy abban a legegyszerűbb módon ellenmondások lehetnek fel. Ugy látszik, Kant maga is belátta azt, azért igyekezett később helyrehozni a biányt. De a bölcsészettben úgy vagyunk, hogy a toldozás-foldozás nem igen használna, ott gyökeres eljárás kell. Kisérték meg ezt!

Mi az időt úgy határozzuk meg mint az öntudatunkra jutott szemléletek egymásutánjának rendjét. Ez meghatározatuk ezen rend által, melyben a térben határolt testek változásai egymásra következnek. Hogy ezen meghatározás helyes, az ab-

nál a követni kívánt irány helyessége felett; — a jelen, talán nagyon is részletes előterjesztéssel azon czélt kívántam elérni, hogy miután feléged annak kinyomatását megengedni méltóztatott, ezen fontos ügy állása még legkisebb részleteiben is mindenki előtt tudva legyen, a ki annak eldöntésére egyenes vagy közvetett befolyást gyakorolni hivatva van.”

E szavakkal fejezi be Lónyay ur jelentését, mely egy a nemzetgazdászati mint általános tudományos szempontból több figyelmet érdemel, hogy sem egy képviselő eleve kötelességének ismerhetné vastag köteleitől megijedni. E dolgozattal Lónyay ur egy is mint miniszter, egy is mint nemzetgazdászati író egy nem jelentéktelen láncszemmel szaporítá eddigi érdemeinek sorozatát.”

(„Pesti Napló.”)

Vidéki levelezés.

K. Váásrhely, november 3 kán, 1869. — Tisztelt szerkesztő úr! Ugy értesültünk, hogy indítványozva van Mátyás király dicső emlékét egy szobor felállításával megörökíteni. E magasztos czél elősegítésére örömmel siettünk közreműködni, és a múlt hó 31-kén egy műkedvelői előadást rendeztünk. Vörösmarti „Áldozat” czimű színművét adtuk következő szereposztással: Szabolcs Harmath. Csillár Pünkösdi Mari k. a. Zaránd Zakariás Árpád. Zenő Harmathné. Barang jós Dávid Antal. Apor ifj. Kovács Dani. Kikinda ifj. Jakab István. Egy harezos Szöllösi Sz. Lajos. Közönség szép számmal volt, az előadás tiszta jövedelme 52 frt 40 kr o. é., mely összeg addig kezünkben maradt, míg a fennirt czél alapigazgatósága holléte felől értesítettünk. Megemlítendő még, hogy az előadásra a városháza termét a tekintetes tanács díj nélkül engedte át; miért közönetet nyilváníttunk, valamint a résztvevő közönségnek a szíves pártolásért.

Kérjük a t. szerkesztő urat! szerény tudósításunkat becses lapjában a nyilvánosság elé hozni. Maradtunk tisztelői a fennnevezett szereplő tagok s nevökbe aláír

Harmath Domokos.

Egyletek és közintézetek.

Kivonat

a kolozsvári kereskedelmi- és iparkamara folyó évi szeptember hó 17-kén tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

Az előbbi közgyűlésről a kamara hivatali szállása ügyében kinevezett bizottság részéről Böhm János ur előadja, hogy mindazon szállásokat már kiadva találta, a melyeket a kamara számára alkalmasoknak hittek, a még kiadó szállások közül pedig egyet sem tartanak a czéluk megfelelőnek.

A gyűlés Korbuly B. ur javaslatára elhatározta, hogy részint azon okból, mert az intézet pénztára tures és a szállásbért fizetni egy sem lehetne, részint, mert alkalmas szállás most nem bérelhető, az irodát a jövő Szent-György napig a jelenlegi helyiségben hagyja s közgyűléseit, mint eddig, a hitelbank és zálogkölcson intézet vendégszeretetéséből ez intézet termében tartja, kimondja azonban a közgyűlés, hogy az irodai helyiség szállásbért évi 200 frtot saját pénztárából fedezni kötelességének tartja, miután az 1868. VI. törvény-cikk értelmében szállásadással a városi hatóság nem tartozik.

ból is kiviláglik, hogy számtalan családoknak vagyunk kitéve az idő mértékére nézt, mihelyest semmiféle érzéki szemlélet által lelkünk nem nyert iránypontot az idő hosszára nézve. Innen azon gyakori elcsodálkozás az idő becselés különféléségén.

Miként pontoknak egymás mellé való helyezése által a vonal, vonalok által síkok, síkok által testek keletkeznek, azonképen ered az idő a térbeli alakzatoknak egymásutánja által, t. i. világnak alakja a létesülés irányában.

Ámde a térbeli terjedtségek szemléletére az érzékekkel birunk, és a térbeli alakzatok egymásutánjának azaz a külvilág létesülő terjedtségeinek szemléletére szemlelmi tehetséggel birunk, a mely a multat erősen és híven megőzi és úgy az egymásután képenek keletkeztét ép oly lehetségessé teszi, miként érzékeink rövidebb távolságok egye-
sítő által a térbeli alakzatokról hű képét alkotnak.

Tehát ép az által, hogy lelkünknek sajátlagos belső, úgy szólván visszatrükközött jelenetvilágában ama időrend törvénye megszüntetett, a mennyiben ott a képzetek nem tűnnek el nyomtalanul, miként a térbeliek és a mit a külvilág egyszer oda sugárzott, az a külső egymásutánra nézt időhöz nem kövte, habár saját törvényeikhez képest mégis időben, ismét az öntudatra jut — ez által és csak is ezáltal képzeltető idő-mérték a világra nézve, ez által lehetségos a létesülés megismerése.

A gyermek-kert és a gyermeki játék fontossága.

Marenholz-Büllow B. után közli: báró Perényi Málniva, gróf Hessenstein Mórné.

Mintegy húsz év lepergése alatt a Frűbel-féle gyermekkert Némethon nagy részében s más

2. Nemes Kolozsmegye törvényszékének átirata következtében utasítja a gyűlés az irodát, hogy a hivatalos bécsi bürze lap alapján adja ki a bizonyítványt arról, hogy mennyi volt az ára az erdélyi földterhermentesítési kötvénynek 1868 július 13 kán.

3. Szabad királyi Kolozsvár város törvényeszeke átteszi a Merza Kajetan és társa czég főkönyvét, a véleményt kér a felett: 1) hogy ezen könyvek egy kereskedelmi tizletben elegendők-e s nem lett volna-e szabályszerűen több könyv vezető? 2) Hogy ezen könyvek egy vannak-e vezetve, hogy azokból a kereskedelmi tizlet folyama kivehető-e? 3) Kimutatta-e az említett czég a kereskedési alapot s minő vagyonban?

A könyvek megvizsgálása s a feltett kérdésekre szakértő vélemény nyilvánítt végett Ákonez János urnak, mint a kereskedelmi szakosztály elnökének, azon utasítással lönek átadva, hogy osztályából nevezzen ki saját belátása szerint bizottságot, a mely jelentését a közgyűlésben tegye meg.

4. Az erdélyi kir. biztosság tudatja, hogy a kereskedelmi miniszteriumnak idei 9752. szám alatti rendelete szerint a kellőleg cserzett és kikészített sertés bőrből készült bocskorok áruba bocsátása és hordása nem jöhet kérdés alá, miután a tavalyi 21,128. szám alatt kelt miniszteri rendlettel egyedül a nyers szőrös bőrből készült bocskorok hordása és árnlása van tiltva.

A kamara e felvilágosítást tudásul veszi s közzé teendő jegyzőkönyvében egész terjedelmében felvenni határozza.

5. A főméltóságú földmivelési, ipar- és kereskedelmi miniszterium tudatja, hogy a kamara által is pártolt kérelem következtében megengedte, hogy a nagy somkuti országos vásárok ne szombaton, hanem a nagybányai országos vásárok megelőző hétnek szerda és csütörtök napjain tartassanak.

Szolgal tudásul.

6. A fmltgu földmivelési, ipar- és kereskedelmi miniszterium véleményes jelentés végett lektüldi Vargyas községe kércsét országos vásárok tartása iránt.

7. Ugyan e fmltgu miniszterium véleményt kíván Szovata községe országos és hetivásárokat tárgyzó kérelmére.

Elnök ur indítványa következtében a gyűlés hasonló kérések tárgyalására czélszerűnek véli állandó bizottságot alkotni, a mely az ily ügyeket a mint beérkeznek, vegye tárgyalás alá s a legközelebbi közgyűlésnek tegyen jelentést. E bizottság tagjaivá Bogdán István ur elnöklele alatt ki-nevezi Nik Ferencz, Dnba Tivadar, Mamieza János, Bréver Samu és Pataki István urakat, mely bizottságnak ez uttal átadja az előbbi 2 pont alatt említett kéréseket.

8. Ideiglenes titkár bejelenti az utolsó közgyűlés óta beérkezett következő ügyeket: a) Ipar-jegy osztás: Naszodvidékétől 1, Dézs városától 1, Torda városától 1, Besztercevidékétől 2, Maros-Vásárhely városától 3. b) Nyomatványok: Exploitation, Transit de navires, Reglement de navigation dans le Canal maritime de Suez. Jelentése az országos ipar-egyesületnek a Pesten tervezett országos kiállítás ügyében.

9. Elnök ur előadja, hogy e napokban érkezik Kolozsvárra vallás- és közoktatási miniszter b. Eötvös József ö nmlga, a kinél tisztelegni el-nök ur ildomosnak tartja s ennél fogva kéri a tagokat, hogy a majdan tudatandó napon és órában minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek.

európai tartományokban egészen meghonosult s számtalan ellenzői dacára, folytonos terjedésnek örvend. Évente szaporodik az újonnan alapított intézetek száma, s a már meglévőbe a növekedések seregeseen tódulnak, mi kétségbevonhatlanul arra mutat, hogy a gyermekkert, korunk követelésének megfelel. Mégis kortársaink nagy része nincsen mindaddig tisztába, vajjon miben rejlik a gyermekkertnek valódi fontossága.

A gyermekkert a gazdagabb gyermekek részére „játékköszolának” s a nép gyermekek számára újabb módosítással „óvodának” tartják. Azonban ilyen felfogáshoz csak is a külső szervezetnek felülletes szemlélése vezetethet.

A nevezett s már régebben fennálló intézetekhez hasonlólag a gyermekkert is egybegyűjti naponta kis 2—7 éves növendékeit pár órára. Itt is játszanak, mint a játékköszolában, s a gyermekek a kisokoru élet sok veszélyeitől itt is megóvatnak, mint az óvodában.

Mégis a gyermekkert a játékköszola s az óvodával nem azonos. Más föltételeknek felel meg s azoktól eltérő czélokat követ. S fontossága épen ebben rejlik. Mint csak is javított játékköszola nem követelhetne igényeket, hogy korunk fontos intézményei közt megállhasson.

Mi tehát az, mi ily igényre felhatalmaz? Azon tény, hogy felfalálója Frűbel a gyermeki lény szük-segeit az élet első korszakában sokkal jobban felismerte, mint ez ő előtte történt, s hogy egyszerűen ezen szüksegek kielégítésére az eszközöket is megtalálta.

Miből ismerjük először a gyermeki lényt? Mindenesre nyilvánítlásából, — még pedig oly nyilvánítlásokból, melyek minden gyermekkel kö-zűsek, melyek a gyermeki kort, mint olyat ismer-

A gyűlés örömmel ragadja meg az alkalmat a fultu miniszter úr előtt tiszteletét fejezni ki, s egyuttal szóval is eladni óhaját a Kolozsvárt állítandó ipartanoda iránt.

A gyűlés utolsó tanácskozási tárgyát képezte a kamara ügyrende, a melynek tervezete kinyomva a tagok közt már előre kiosztva volt. A pontonkint felolvasott ügyrendet a gyűlés a 14, 16, 21 és 25 §-ben történt módosításokkal az e jegyzőkönyvhöz csatolt szerkezetben elfogadta s fölterjesztését a fultu miniszteriumhoz elhatározta.

Hírtetés

a k. monostori m. kir. gazdasági tanintézet érdekében.

A nagyméltóságú földmívelés- ipar és kereskedelmi magy. kir. ministerium részéről az intézeti alapítványi helyek következő ifjaknak adományozták:

Balázs Endre, Berde Ferencz, Gagy Samu, László Mihály, Nyárádi Dénes, Régeni István, Sándor Károly, Székely Albert, Tarczali András, Ürmösi Mór, Zoltán Sándor, Vass Márton.

Az intézeti szabad helyek pedig: Benkő János, Bukaresti János, Csegei Mózes, Kozma Gyula, Ordódy Lajos, Szentkirályi Ákos, Török Géza.

A nyolczadik intézeti szabad hely a beérkező külföldiek közül az intézeti igazgatóság által fog tetöltetni.

Az intézetbe mind az alapítványi helyekre felvett, mind a külföldiekkel jelentkezett ifjak ezennel felhivatnak, miszerint magukat f. hó 14-én a délelőtti órákban az igazgatóságnál jelentétek.

Az intézet f. hó 15-én délelőtt 11 órakor Kolozsvár városának tanácstermében fog evégre a ministerium által felkért ministeri biztos báró Huszár Sándor, az erd. gazd. egyet. elnöke által ünnepélyesen megnyitattani; melyre Erdély tisztelt gazdaságosága s minden érdeklettek ezennel tisztelettel meghivatnak. Kolozsvárt, 1869. nov. 10. én.

Kodolányi Antal,
igazgató.

Dalmátiai zavargások.

Stanjevich-erőd elfoglalása. A „Wiener Ztg.” azon jegyzőkönyv alapján, melyet a foglyul ejtett őrség szabadonbocsátása után vettek föl, Stanjevich-erőd elfoglalását ekképen adja elő:

Stanjevich megerősített őrházban, mely két db 12 futas hegyi vetőágyúval, egy 6 futas sugarágyúval s elegendő lőkészlettel volt felszerelve, Weisz Károly hadnagy parancsnokolt, őrsége pedig egy tüzemesterből és 33 vadászból állott a 27. vadászszázaló 4 ik szakaszából. Az állomás 19 napra vala élelemmel ellátva; azonban takarékosági szempontból a legénység a napi élelmet rendszeresen kívülről kapta s ezt egy Stane nevű megbízott szokta odahozni.

Oct. 21-dikén este az idő igen esős volt s oly sűrű köd uralkodott, hogy legkisebb távolságra sem lehetett látni. Az erdőben senki sem sejté az ellenséges megrohanást. Mintegy fél hétkor volt, midőn az említett megbízott az őrház bejáratánál hangosan ezt kiáltá: „Nyissák fel a kaput, elhoztam a napi élelmet.” Erről a parancsnok az őrzővezetőből és 3 vadászból álló kapuőrsegnek megparancsolá, hogy a bejáratnak a szabadba vezető vonóhidját bozsássák le, s a tiszt személyesen a hidra ment, egy vadász kísérletében, az élelmet átveendő.

Ez utóbbi állig vitte azonban az első csomagot az erdőbe, midőn birtelen több lövés történt, melyek a hidon álló parancsnokot leterítették, s nagy számu morlach rohant burrah kiáltással a kapun át.

Ezen nyilvánulás, ezen a gyermeki lénynek szabad tevékenysége, föltétlenül a játék.

Minden gyermek, legalább minden egészséges gyermek játszik, játszania kell, mert ez az egyedüli önkéntes tevékenység, melyre képes. Egy gyermek, mely nem játszik, mely meggátoltatik játékában, megszűnik gyermek lenni.

Tevékenység nélkül fejlődés nem képzelhető. A természetben is minden tevékenység által fejlődik, habár ez nem mindig látszó. A mindentlét létező anyag csere mozgást feltételez, tehát tevékenységet. A növényvilágban a körfutás, mint az égi testek körfutása s a vér keringése az állati testben éppen tevékenység.

A szellemi világban sincsen az másként. Az erők mozgása, azoknak tevékenység általi gyakorlása, fejlődésük feltétele, — s minél előbbre halad a lényeg fejlődése, annál öntudatosabb s ezáltal annál szabadabb lesz ezen tevékenység.

A gyermekkor szabad tevékenysége tehát a természetes eszköz az ő kifejlődésére. Ezen tényben fekszik a gyermeki játék magas jelentősége, s ebben alapszik a gyermekkort fontossága.

Igen sokszor s sokféleképp adatott elő a gyermeki játék magas jelentősége, de az valódi csak Fröbel által mutatott fel, midőn ő a gyermek játszó tevékenységében az ember mivoltási ösztönének szabad nyilvánulásait, — melyek fejlődés, képződés után türekszenek — felismerte.

Mint a növény-csira a föld sötét üléből a világosság felé türekszik, úgy küzd a gyermeki lélek az öntudatlanság homályából — az ösztön életből — a lélek öntudatosságára. S mint a növény-

Az őrségből, mint említők, egy ember éppen azon pillanathban egy csomagot vitt a belső helyiségbe; egy ember lámpával kezében állt a kapu alatt. Az őrzővezető a vonóhid lebozsátásakor, melyet 1—2 ember ugyan lebozsáthat, de felhuzására 5—6 ember szükséges, a tiszt parancsára a legénység szobájába ment, hogy az élelmiszerek behordására embereket rendeljen ki.

Igy csak a tulajdonképeni őr vala jelen, ki védelmi állásban tartá magát. Ennek kiáltására és a lövésekre a legénység ugyan azonnal szobájába sietett és fegyvert ragadott, de a morlachok nyomban követtek őket s az ablakokon és az ajtókon belvőldöztek. A vadások ugyan megkezdték szintén a tüzelést s az ellenséget leszorították a lépcsőn az alsó emeletre, de ott ezek az őrség további tüzelésétől megóvhatták magukat.

A vadások most észrevették, hogy a morlachok a löporraktárba vívő ajtó egy nagy kő segítségével be akarják törni, s ezért arra gondoltak, hogy a padlózatot felszakítják, hogy e nyíláson keresztül tüzelhessenek rájuk.

Az őrség azonban kénytelen volt e kísérlettel felhagyni, mert az ellenség beves tüzelése átöré a gyenge padlózatot; az őrségnek vissza kellett vonulni a szoba és a lépcső közti helyre, később pedig az 1. számú terraszra, hol egész reggeli fél 4 óráig tartá magát, mintán a vadások mindenkit lelőttek, a ki az alsó folyosón mutatkozott.

E viadal kezdetén egy tűzért elfogtak, a ki az említett órában kénytelen volt a vadásokhoz intézett eme felszólítást tolmácsolni: „Adják meg magukat, különben a levegőbe röptetnek.” E felszólításra azonban az őrség mitsem válaszolt.

Most az ellenség a már birtokában levő 2. számú magasabb terraszról az 1. számú terrasz födelét nagy kövekkel kezdé betörni s azután a 2. számú terrasz lövésein és a 1. számú terrasz bezsárgított tetejét át tűznel kezdett. Minthogy a dolgok ily állása mellett a további sikeres védelemre minden kilátás elenyészett, egy idő múlva az ottani nyelvet értő Laudon tüzemester alkudozásba bocsátkozott az ellenséggel s az őrség elhatározá, mintán az eredményről értesítetett, hogy megadja magát.

A vadások közül a viadal alatt elesett két ember, négy ember és négy tizedes pedig megsebesült.

Napi hírek.

— A József főherceg itteni nagyszerű fogadtatásáról irt tudósításunkhoz pótlólag még megjegyezzük, hogy az általános fényűzésben úszó magán házak közt kitűnő figyelemmel volt világítva minden középület. A nemzeti színház homlokzatán díszes transparent vala látható, melyen a magyar színművészetet jelképező nőalak cserkoszorút tart egy hadijelvényekből alakított oltáron égő római mécs fölé, „a magyar főherceget, honvédfőparancsnoknak, a nemzeti színház” felirattal. A bányagazgatóság szállásán bányászati jeleneteket ábrázoló tizenkét transparent díszlett. Gr. Mikó Imre palotáján Minerva képe volt kivilágítva e jelmonddal: Ars Marti. A kaszinó erkélyén az égő mécséből alakított magyar korona pompázott, hasonló fényűzésben úszott a kolozsvári kör, a polgári társalkodó sat. homlokzata, ugyintén a b. Bánffy ház ódonzerű erkélye sat. sat. A magas vendég kedden reggel 7 órakor útazott tovább. Városunk polgármestere, a kolozsmegyei főispán és főbíró, Graef honvédtábornok és egy szolgálattévő honvédtiszt Bányabükkig kísérték. Ő Fensége ismételve kifejezte magas tetszését és meg-

csira a felvirágzás- s gyümölcsözésre nézve bizonyos feltételek betöltését kívánja, — úgy kívánja a gyermeki lélek az ápolást s gyámolítást nevelési gondosság által, hogy az emberi lény gyümölcsét érlelhesse.

Ezt jelentse tehát azon név gyermekkert. Legyen az emberiségnek, az emberi lény nemesített művelődésének melegágya.

Az emberi művelődés minden haladása sokszorozza az emberi élet föltételeit, sokszorozza a viszonyokat minden téreim, megszünteti a természetes egyszerűséget s a viszonyokat nehezebbé s bonyolultabbakká teszi. Ebből erednek a művelődés árnyoldalai, melyek a természethez hűtlenné tesznek, s helyébe mesterkéltiséget helyeznek, a helyett, hogy eszményi magaslatra emeljenek. Mert a valódi művelődésnek, mint a valódi művészetnek a természetet eszményesíteni kell, de nem az ő igazságától eltérni, mert a természet az Isten kezéből igazságig mig Isten törvényétől el nem tér.

Törvény a gyermek játéka, mert törvény mind az, a mit egy fajból minden egyes folytonosan ismételve kimond, mi ezen faj lényegének általános ismertető jele. Mint minden faj virágot hajt, mint minden madár fészket rak s minden róka barlangot ás, úgy minden gyermek játszik.

Bár mennyire választás el a művelődés az embereket egymástól, bár mily távol áll a művelt ember a természet emberétől, az ösztönélet állapotában a gyermekkor legkorábbi lépcsőin, az emberi lény még mindig egyenlő, a fajt ismertető módon nyilvánul.

elégedését itteni fogadtatásával, s biztosítá polgármesterünk, hogy Kolozsvárt töltött idejét élte legszebb napjai közé sorolja. A kolozsváriak hódolattaljes bücsuja után a tordai számos küldöttség fogadta ő Fenséget Tordamegye s város nevében.

— József főherceg ő Fensége a kolozsvári honvédtanostály altisztei és köztivizei közt a hadgyakorlat napján száz egy néhány forintot osztott ki.

— B i a s i n i Domokos úrnak helyben. Ama hazafias érzületből kiindult bőkezű adakozásért, miszerint tks. uraságod a kolozsvári kerület 547 főből álló honvédtanostályai legénységét ő ca. kir. fensége József főh, a m. kir. honvédség főparancsnoka f. hó 8-dikán jelenléte ünnepének megülése tekintetéből megvendégelni sziveskedett, lekötelve érzi magát ezen honvédkerületi parancsnokság tks. uraságodnak legszebb s legűzintébb köszönetét nyilvánítani. Kolozsvárt, nov. 10. 1869. Graef, m. k. ker. tábornok.

— A helybeli unitáriusok templomának belseje teljesen kiigazítván, istenítiszteletek tartására ismét alkalmassá vált. A megnyitott szentegyházban jövő vasárnap tartatik meg az első istenítisztelet, melyet, mint értesülünk, a vallásfelekezet kedvencz papja tiszt. Ferencz József fog végezni.

— Olasz lapok szerint a magyar király s az olasz király ő felségeik találkozása Brindisiben, f. hó 28—29 én fog történni. Az olasz király a miniszterelnök, s az egész katonai udvari személyzet által fog kísértetni.

— A német orvosok és természetvizsgálók társulata jövő évi nagygyűlését Rostockban tartja.

— A villanyosság újabb diadala. Hogy a villanyosság mire nem képes, azt legközelebb dr. Bernier megmutatta. Ezen nemes emberbarát nevezetesen a villanyos szikrát az orr megfőhítésére használja, ha azt a szeszes italok tulságos élvezete netán piros színben tinteti fel. Nemrégiben egy előkelő hölgy arcának adta vissza az aristokraticus őszhangzot, lilomokat varázsolván oda, hol egészen illetéktelen módon sürri rózsabokor nőtt. Ez eset nem csak az orvosi, hanem az iszákos világban is méltó feltűnést okoz, s a csoda-orvos jól teszi, ha találmányára Európaszerte szabadalmat vesz.

— Gervay osztálytanácsos urat a közönség nevében tisztelettel felkérjük, hogy sziveskedjék becses figyelmét a nagy-várad postahivatal azon önkényes eljárására kiterjeszteni, mely szerint a Pest fölé jövő csomagokat úgy feltartóztatja, hogy Kolozsvárra csak 10—15 nap után érkeznék meg. Ennyi idő alatt Amerikából is megjöhethének.

— A „Magyar Polgár” egyik idétlen élceében sajnálkozik azon, hogy a főherceget tiszteletére a városban lengő vörös-fejér lobogórol (melyet, közbevetőleg mondvá, a bajor színnek vél) hiányzott a zöld, már annyira még sem tartottuk szerénytelennek, hogy e lobogó színéhez is feltalalodni akarjon.

— Csavolszki Lajost az „Ellenőr” Scorpóját, mintán a gorombaságból és rágalmazásból az exament letette, s ezért az esküdtéktől a kellő praemiumot is megkapta, principalisa, a híres szónok Csernátóni valahova képviselőül ajánlja. Nem csoda, hisz egyedül unja magát, mintán az országgyűlésen méltó párja csak Csavolszki lehet. Hanem szerencsétlensége, hogy nincs Magyarországon több — Józsefváros.

— A hózivatarok annyira uralkodnak Triest körül, hogy a vonatok sem közlekedhetnek.

— Örültségi roham. Az utolsó budai lottóhúzás napján egy pétérvári lakos távirati utalvány melléklése mellett táviratilag 2,310 frtot tett fel hét száma 3 sorban. 810 frtot visszautasítottak, mert az illető számok már tul voltak terhelve. A betett hét számból egy sem jött ki. Ez az uriember tehát 1,500 frtot kidobott az ablakon.

— Nemes Kolozsmegye törvényszékének 1869-dik évi november hó 9-kén tartott nyilvános ülésében a következő polgári perek adtak elé. 1. Gál Málna és Szidóniának gr. Beldi Ferencz ellen 150 darab arany kamatai hegyett folyó pere. 2. Özv. Buda Miklósné szül. Hegyesi Zsuzsannának öz. Buda Miklósné szül. Makrai Klára ellen özevgyi jogon birt fekvők végetti per. 3. Táku Unutiának Bonitui Juon ellen fekvőségek végetti ügye. 4. Biró Domokosnak a m.-sárdi róm. kath. ekkli. egy darab telek végetti pere. 5. Szász Jánosnak Balázs Onutz hagyatéka ellen fekvőségek végetti pere. 6. Pap Onutnak Maxim Leontye ellen fekvőségek végetti pere. 7. Pattantys Jakabnak gr. Tholdalagi Mihály ellen 5160 forint 75 kr végetti pere. 8. Királyi kincstári jogügyek igazgatóágának Vajda Sámuel ellen 210 frt végetti pere. Előadó törvszéki tlnök: Bokros Elek. — 1. Goll és társai czegeből alakult amsterdami syndicátnak Eisenberger Lipót elleni zárlati ügye. 2. Springer Wenzelnek Beregezszi Imre ellen 680 frt végetti pere. 3. Belp Vonutnak Nyisztor Alexa ellen fekvőségek iránti pere. 4. Biró Klára férj. Biró Dánielnek Biró Dániel ellen két darab erdő határvonalá kivágása végetti pere. 5. Pásen Kozma és társának Kovrig Mihálla ellen egy szerződés megsemmisítése végetti pere. 6. Bülgözdü Sándornak Bányai Mózes ellen 500 frt végetti pere. Előadó törvszéki tlnök: Dorgó Albert.

— Pályázat. Az erdélyi gazdasági-egylet titkári állomása — eddigi titkár Timár Károlynak a kolozsmonostori gazdasági tanintézethez tanárrá kineveztetése folytán — üresedésbe jövén, annak betöltésére pályázat nyitattik. A titkári állomás javadalma: 1200 frt o. ért., melybe a szálláspénz, irodaszolgálat fizetése és irodai átalány is bevannak foglalva. Pályázni kívánók képességüket tanúsító bizonyítványokkal kellően felszerelt folyamodványukat 1870. január 15-ig adják be a gazd.-egylet igazgató választmányához. (Kolozsvár, kül-monos-

toruteza, 57. sz.) Az erdélyi gazdasági-egylet igazgató választmányának Kolozsvárt 1869. nov. 1-én tartott üléséből. Báró Huszár Sándor, elnök. Farkas Albert, helyettes titkár.

— Törvénykezés. A fogarasi kir. urbéri törvényszéknél befejezett perek nyilvános előadása szombatontékné történné, a nyilvános előadásra jutandó perek laistroma 3 nappal az előadás előtt, a törvényszék folyosóján kifüggesztett táblán mindenki által betekinthező.

— Nyilvános közszónet. Nagyméltóságú és föltisztelendő Haynald Lajos érsek ur ifjusági könyvtárunk gyarapítására 25 frtot o. ért. kegyeskedvén ajándékozni: a nagykegyű adományozónak e nemes jótevékenységéért legmélyebb hálás köszönetét siet nyilvánítani, Gyula-Fehérvárt, 1869. nov. 1. a főgyamasiumi ifjuság.

— Necrolog. Idősb Szappanyos Miklós megszomorodott szívvel jelenti nagybátyjának szamosújvári polgár Szappanyos Kristófnak élete 79 dik évében, nov. 5 kén történt kimultat. Nyugodjék békében!!!

— Necrolog. Petrán János, országos ügyvéd, és nője: nagy-bacsoni Intze Franciska, Petrán Mária, Petrán József és nője: Csányi Erzsébet; ezek gyermekei: József, Sándor, Róza és Eteleka, fájdalmas szívvel jelentik anyjuk, s illetőleg nagyanyjuk Özv. Petrán Gergelyné. szül. Sajtós Mária-nak folyó hó 2 án d. u. 8 órakor a haldoklók szentségeinek ajtatos felvétele után életének 70-ik, özevgyének 21 dik évében tudólobban történt esendes szelid kimultat. Béke viraszson a jó anya és nagyanya porai felett! Kolozsvárt, november 3-án 1869.

Nemzeti színház.

Nov. 7-én: „A király házassága.” Tóth Kálmánnak ez eleven, szelleműs vigjátéka, minden más hibái mellett is, már nem egy kedélyes estét szerzett közönségünknek. A mai előadás sem tartozik a kivételek sorába. Erzsébet szerepét Boér Emma s mások után jól esett Sz. Mátrai Laurától látnunk, ki, bárha ezúttal nem működött saját szakmakörében, átértett és átgondolt játékaival előzőit felülmutta. A közönség tetszését több versen zajosan nyilvánítá. Kassai játéka ma sem volt ment minden túlzástól, azonban legnagyobb hátrányára volt az, hogy folytonosan orrhangon beszélt; ugy látszik, ezáltal akarta marquirozni a Doctissimus setét jellemét és ecsetelni a régi papi befolyást. Ajánljuk, hogy jövőre attól óvakodjék, mert az erőltetett hang, vagy elferdített kijelzés nem tartozik az alakítás művészetéhez. Szilágyi mulattató, eleven Kiskopjai Imre volt, azonban túlzástól ő sem ment. Kiskopjai hóbortos egy vidéki fiatal ember, de feszengés az királyi palotában egy kissé mégis mérsékelnie kellett volna. Figyelmeztetni kívánjuk még Szilágyit arra, hogy midőn beszél, (különösen a monologok alatt) ne a közönséghez szóljon, mert a szinpad egészen izoláltan áll a néző helytől és a játszó személynek soha sem szabad a közönséggel társalogni, mert az, mindig a hatás rovására esik meg. Szerepét, mint rendezes, ma is tudta; a közönség több versen kiültetésében részesíté. Kassainé (velencei hgnő), Fejérváriné (Róbert özevgye), Prielle (Lajos) és Körösi (Magnificus) kieltigettek.

Nov. 8-kán: József főherceg tiszteletére a fényesen díszített és kivilágított színházban dísz-előadás tartatott 3 szakaszban. Első szakasz: allegorikai kép, melynek az alkalomhoz mért kiállítás Fejérvári leleményességéről tanuskodik. A szinpad két oldalát a férfi- és női kar foglalta el; a szinpad közepén a művészet, az ipar és a harc jelképei látszóttak. Egyszerre rákezdte a kar a Rákóczi-induló, mely alatt a háttérben szép kép tárult a néző elébe. Legfelül Pannonia az ország czimerével, alatta fegyverek s két régi és két új honvéd áll teljes fegyverben, kik áldást intő angyalok által voltak körnezve. E kép, ugy látszott, a főherceg tetszésével találkozott.

Ezután következett egy falusi életkép „Keresztelő” cizmél, melyben a Szép- és Tanner-né népdalai és Szilágyi bohókodásai tetszetek. A díszelődést a „Bánk-bán” opera 1-ső felvonása zárta be, melyben a czimszerepét Dalí, Melindát Gerecsné s a királynét Darai Karolina személyesíték a közönség meglegedésére, melynek ezúttal a fenséget iránti tiszteletből nem adott taps- és kihívásban kifejezést. Mint halljuk, a főherceg ő fensége, hadsegéde által az igazgatónak ez est feletti magas meglegedését méltóztatott nyilvánítani.

Nov. 9 kén: „Leteriores Vicomte” Dumonoinak azon időben irt vigjátéka, midőn még nem elégedtek meg — miként most követelik — a művelt körökből vett alakok szájába adott szelleműs párbeszédekkel, hanem a vigjátéktól mesét, bonyolalmat, szikrázó ötletet s csattanós véget követeltek. Leteriores Vicomte ez igényeknek teljesen megfelelt, s némi kifogás alá csak a vége eshetik, mely kissé el van sietve; ugy látszik, hogy a szerző kifáradt az egymást sürűn követő ötletek gyártásában. M á t r a i Laura személyesíté a fiatal vicomte-t, annyi elevenességgel, humorral, mennyi egy drámai primadonnától nem várunk, nem is várhatunk. A szerző számú közönség nem fardt ki a nevetésben és a megérdemelt tapsokban. Ez utóbbiból Takácsnak is kijutott, ki Desseriores tanácsnokban kitűnő alakul mulattatá a nézőt. A többi szereplők közül Kassai és Fejérváriné emlitendő meg, kik nem kis mértékben segíték elő az előadás sikerét.

KÜLFÖLD.

A szent-pétersvári cabinet, írják Párisból, egyezményt kötött Károly fejedelemmel, mely az orosz capitulatiókat Rumániában megszünteti s a muszka alattvalókat a moldva oláhországi törvényszékek hatósága alá helyezi. Kérdés azonban, szabad-e Oroszországnak Rumániával, a szuzerain hatalom tekintetbevétele nélkül nemzetközi szerződést kötni? Párisban bizonyosnak tartják, hogy a Porta emiatt reclamálni fog a szent-pétersvári kormányt.

A szász javaslat a lefegyverzésre így hangzik: „Tekintve véve, hogy az 1866. óta teremtett, aránytalanul nagy katonai hatalom sokáig fen nem tartható, ha csak a nemzetgazdaságnak a legnagyobb kár nem okoztatik, tekintve véve, hogy tartós békés viszonyokban való általános bizalom a mostani katonai hatalom fenntartása mellett nem lehet; tekintve véve végül, hogy míg e körülmények tartanak, sehol állandó bizalom a ke-

reskedésben, iparban és forgalomban élénk emelkedés nem lesz, sőt ellenkezőleg minden állam kikerülhetlen pénzügyi bukása következik be e terméketlen kiadások miatt, a királyság kamarái elhatározzák, hogy:

A királyi kormány minden módon azon legyen az észak-német szövetségé, hogy 1. az észak-német szövetség katonasági költségei megfelelőleg apasztassanak, 2. általános lefegyverzés czéloztassék, és minél előbb valóistassék, e végre pedig a szövetségi elnökség diplomatiái uton működjék.

Párisból megerősítik azon hírt, hogy a császár elfogadta Leboeuf tábornok javaslatát a hadsereg reorganizálására. E szerint a szolgálati idő az activ seregben valamint a tartalékban öt, legfeljebb hat évre fogja leszállítani.

Róma, nov. 5. A „Civita Cattolica“ a francia Maret püspök ellen egy a pápa által sugalmazott cikkek közül, mely szerint az egyháznak nincs szándéka visszaállítani a laikusok részvétét a conciliumban. A cikk Maret művét az egyházal összeférhetlen szellemben mondja írottának.

Berlin, nov. 5. Mint a mai „Börsen-Ztg.“ értesítli: az amerikai államadósságnak egységesítését — a Rothschild-báz közvetítése által — elhatározott ténynek lehet tekinteni.

Berlin, nov. 6. A követekházának tegnapi ülésében Virchow lefegyverkezési indítványa 215 szóval 99 ellen elvetetett. Hortitnak indítványa: szólittassék fel az államkormány, hogy az észak-német szövetség katonai igazgatásának a kiadások korlátozására működjék, — szintén elvetetett.

Athen, nov. 3. A magyar király ma reggel a Pirensba kikötött, s a görög király által a Gerif gőzös fedelén üdvözöltetett. A Pirensból Athenig vezető uton roppant néptömeg üdvözölte lelkesedetten. A királyné a királyi palotában várta az osztrák-magyar uralkodót.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Nyiltér. *)

Bolya, oct. 31. 1869. — A „Magy. Polg.”

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

idei 108-dik számában „egy a beadók közül“ aláírással egy cikk jelent meg, melyben személyem is aljas és nemtelen rágalomokkal van megtámadva. Ugy látszik ezikkiró szeretne minden becsülte emberrel — mintán ő erkölcsileg nem él — beszenyenezni; azért ünnepélyesen kijelentem, hogy személyemet érintett cikket a roszakarat kamaráján gyártott hazugság és koholmány.

László Ede.

Távíratl tudósítás a bécsi börzéről

Nov. 10-kén: 5%, Metaliques 100 frt 59.30. 5%, Nemzeti kölcsön 100 frt 68.70. Kamat 59.30. 1860. Kölcsön 93.10. Bankrészevény 707. Hitelintézeti részvény 267 frt 224.—. London 10 ft st. 125 frt 20 1/4 kr 123.75. Ezüst 122.50. Cs. királyi arany 5.85.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 78.75. Temesi 78.—. Erdélyi 74.50. Horv.-Slavon 72.25.

HIVATALOS.

Sz. 860.

(573)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény búza szállításra.

Az Oláhlapos vidéki kincstári bányások élelmezésére 7000 mérő 82 font bécsi sulyu, legfeljebb 15% tiszta rozssal vegyített búzára, melyből

Oláhlaposra	1200 mérő
Sztrimbulyba	1400 „
Oláhlaposbányára	4400 „

szerveződéssel kitűzendő részletekben leend szállítandó, f. év november hó 29-dikén a nagybányai m. kir. bánya-, erdő- és államjavak igazgatóságánál titkos ajánlatok útján árlejtés fog tartatni.

Földbirtokos urak és vállalkozni szándékozók 10% bánatpénzzel ellátott ajánlataikkal tisztelettel meghívattak, megjegyezvén egyúttal: hogy a titkos ajánlatok ugyanaz nap f. év november 29-kén déli 12 óráig leendnek elfogadhatók, és hogy azok közvetlen a nagybányai m. kir. banya-, erdő- és javak igazgatóságához intézendők.

A szállítási s egyéb szerződési feltételek, Nagybanán, Sztrimbulyban és Kapnikon az illető gazdasági irodákban, ugy Szatmáron, Nagy-Károlyban, Déésen, Szamosujváron, ugy Máramaros-Szigeten a városi hatóságnál megtekinthetők. Magyar királyi gazdasági hivatal által. November, 4-kén, 1869.

Sz. 28629. 1869.

(574)

(1—3)

Ezennel közhírré tétetik, miszerint a bornak és husnak elhasználásától járó fogyasztási adónak szab. kir. Szamosujvár városában, az árszabályzat III. osztálya alapjani beszedése egy évre, az az 1870-ik január 1-től 1870-ik évi december végéig, vagy pedig, hallgatolagos megújítás fenntartásával, további két évre, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés 1869 évi november 18-án Szamosujvárt, az ottani m. kir. pénzügyi biztosság irodájában d. e. 9 órakor fog történni.

A kiküldési ár a borra 450 frt évi összegben, a húsról pedig 4850 frt összegben, tehát összesen 5300 frt. határozatlik meg.

Az árverezésnek többi feltételei a kir. pénzügyi biztosságoknál Kolozsvárt, Déésen, Szamosujvárt és Besztercén; ugy szintén az illető adóhivataloknál is betekintheők.

Ezen írásbeli ajánlatok az árverés előtt, 1869 évi november 16-ig, az árverési bizottmányok, lepecsételve átadandók.

A m. kir. pénzügyi igazgatóságtól.

Kolozsvárt, 1869, november 4-kén.

NEM HIVATALOS.

(572)

Minden rendszer szerinti

(1—12)

varrógépek

szabók, cipészek és családok számára, leszállított árban, jótállás mellett. Kézigépek 25 frtől 50 frtig. Képes árlapok kívánatra bérmentesen és ingyen küldetnek.

Varróanyagok minden nemű a legnagyobb választékban, legújantósból áron **BOLLMANN M. Bécsben**, Rotheurmstrasse, 31, Mariahilferstrasse, 91.

Pesten, Jóseftér, 7, a Mocsosy-féle házban. Mindennemű **varrógépek** legnagyobb raktára.

Ügynökök kerestetnek.

(552)

11/11

(3—12)

DITMAR R. Bécsben.

Lámpagyár.

Gyár: III. Bezirk Erdbergerstrasse 23/27.

Raktár: Stadt, Weiburggasse 4.

E nemben a legnagyobb gyártelep egész Európában.

PETROLEUM-LÁMPÁK.

Lepkelánggal, igen jeles szerkezet. Petroleum-lámpák „Jupiter laposbéllel“ kerekégűekkel vagy Ditmár R. szab. „Argand“ kerekégűekkel; szom kímélésére és kitűnő világos lánggal égve; a legdiszesebb teremben is alkalmasok.

Éttermek- és szalon-esillárok, tekeasztal függők és álló lámpák, petroleum- és olajvilágításra.

Moderateur-lámpák, minden neműek. Az árak, minden tekintet nélkül a legjelesebb szerkezetre, sokkal jutányosabbak, mint minden más e nemű gyártmányok. A számos dícserező hirdetésekkel szemben megjegyzem, hogy e lámpákra nézve, a gyártelep kiterjedését és az üzletet illetően, a bel- és külföldi egyetlen gyára sem hasonlítható; hogy ehhez képest a raktár, s a minták választása tetemesen nagyobb, mint a milyet kereskedő vagy gyár felállítani képes volna.

Megcsalattások kikerülése végett figyelmeztetem, hogy minden égő (Brenner) a gyár jegyével van ellátva.

A legújabb most megjelent minták és árjegyzékek, rendkívül leszállított árakkal eladóak száma, a gyárból vagy saját raktárból véve, kaphatók.

Moderateur lámpák számára ajánlom az egyedül tölem kapható és Ditmár R. lámpagyáros ur által Bécsben megvizsgált, fényes fejtér lánggal égő „Moderateur-lámpa-olajat.“

EHRENBURG TH. Stadt, Weiburggasse Nro. 5. Bécsben.

(543)

11/11

(7—15)

TEUTSCH J. B. Segesvárt,

bátorkodik jelenteni, hogy **kézműárú raktára**, személyesen vezetett bevásárlások által a **brünni és pesti** vásárokon s a legelőkelőbb **bécsi** gyárakból, most teljesen be van rendezve, s

nagy-választék,

valamint rendkívül **olcsó árakat** illetően, rendkívül képes felmutatni.

Külső megrendelések szokott zigorral mindenkor a legpontosabban, az összeg utánvétele mellett teljesítetnek, s mindenféle kérdések posta fordultával megfelleltenek.

Segesvár, 1869 őszén.

TEUTSCH J. B.

Minden megrendelések és megbízások

Demjén László

könyv-, mű- és hangjegy-kereskedése

KOLOZSVÁRTT.

FÜPIACZ.

A két magyar hazáért közlekedő érdeklő irodalom előszeretettel van könyvkereskedésében képviselve.

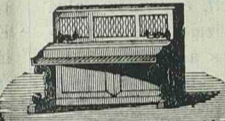
Van szerencsém a t. cz. közönségnek könyv-, mű-, hangjegy raktáramat és zongoráimat becses figyelmébe ajánlani. (1—3)

Uj Zongorák, Pianinok és Harmoniumok

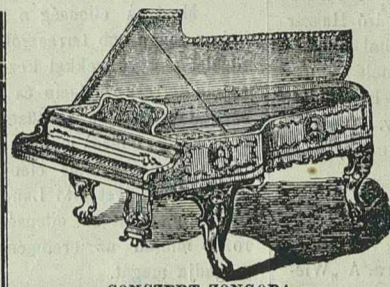
nélkül teljesítetnek. A tölem vett hangszereket felelősséget vállalom.

Salon Zongora.

Pianino.

CONCERT ZONGORA.

Bár melyik bécsi vagy külföldi zongorák és harmoniumok gyári áron kaphatók vagy rendelhetők.

Kurta Zongora.

HAEMONIUM.

Használt hangszereket újakkal kicserélhetnek.

(571) (1—3)

Eladó széna

1000 mázsa jó idei széna a Berkenyesi uradalomnál eladó. Ajánlatok az uradalom igazgatóságához. Utolsó posta Moes, intézendők.

(560)

(3—3)

Haszonbér.

Gróf Bánffy Bélának, Kolozsvártól 2 1/2 órányira, a m. nádasi vasutállomástól 1 óra távolra, a Zilah — Kolozsvár, illetőleg Szilágy — Kolozsvári országút mentén fekvő Szentmihálytelki birtokához tartozó összes királyi haszonvételi joga, újonnan építendő vendéglővel együtt 1870. évi Szent-György napon kezdve, három egymástán következő évekre haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni levélben, vagy személyesen a tulajdonossal, u. posta sz. Somlyó, akár Tompa Károly ügyvéddel Kolozsvártól sétatérterüze 4 sz. a.

557

11/11

4—4

A legújabb braunschweigi államdíjsorsjegyek játssza minden alkalamban törvényesen meg van engedve.

Csak 7 frt o. ért.

az ára egy egész eredeti államsorsjegyeknek (nem igérvény), és minden részre-ve egyenesen tölem kapja kezéhez a braunschweigi eredeti sorsjegyeket a braunschweigi államtól engedélyezett és biztosított pénz kisorsolásra,

melynek nyereményhúzása már 1869 november 17 és 18-án kezdődik, s a mikor minden sorsjegyek feltétlenül nyernie kell, és következő sonyeremények, u. m.

100,000 tallér

80,000, 75,000, 70,000, 68,000, 65,000, 64,000, 62,000, 61,500, 61,000, 40,000, 20,000, 15,000, 12,000, 2 á 10,000, 2 á 8,000, 1 á 6,000, 3 á 5,000, 6 á 4,000, 3 á 3,000, 14 á 2,000, 23 á 1,500, 130 á 1,000, 7 á 500, 210 á 400, 17 á 300, 331 á 200, 402 á 100 és 24,500-on feljűl á 80, 60, 40, 20 porros tallér fognak kihuzatni.

Bérmentes megrendelések, az ősz szeg beküldése mellett, még a legtávolibb vidékekre is pontosan és titokban teljesítetnek, s a huzás után a hivatalos huzás lajstromot s nyereményösszeget pontosan megküldöm.

Mielőbb egyenesen Goldfarb A.,

állampapír-kereskedéséhez Hamburgban kell fordulni.

N. B. Minden a különbözű államtól hirdett kisorsolásokra az eredeti államdíj-sorsjegyek egyenesen tölem mindig előnyvel kaphatók.

Ügyes börze-operatiók által sokan gyorsan és fáradság nélkül jutottak oly vagyonhoz, mely legmerészebb vágyaikat felülmúlta, sőt naponként fordulnak elő ily esetek. Vajjon e jövedelmező üzlet csak bizonyos kiváltságolt körök tulajdona legyen? — Hogy a börzétől távol álló magános egyéneknek hasznos segítség nyujtassék, alapítottam

egy irodát börzeügyletek számára,

hol mindenki (Bécsből vagy a környékből) 100—200 frtyi kis betétel által a papírok emelkedése vagy leszállásából hasznot huzhat, a nélkül, hogy a papírokat megvásárolná vagy magához venné. Felszólítom tehát a t. közönséget, főleg a mostani alacsony árforlyam mellett megbízások tételére, melyeket pontosan és gyorsan teljesítetnek. Programmok ingyen felvilágosítások készségeggel nyujtatnak.

Stein Károly irodája börzeügyletek számára. Bécs, I, Tiefer Graben 17.

(547) (4—24)

Stein János könyvkereskedésében kapható:

A „Magyar Polgár“

nagy naptára

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

Teljes tisztí czimtar s a Királyhágón inneni vásárok pontos jegyzékével.

Ára 1 frt o. ért.

Erdélyi képes kis naptár

XI-dik ÉVFOLYAM.

A Királyhágón inneni vásárok betűrendes és hónaponkénti kiigazított jegyzékével. Ára 26 kr. o. ért.

Erdélyi képes nagyobb naptár

I-ső ÉVFOLYAM.

A vásárok pontos jegyzékével ellátva.

Ára 40 kr. o. ért.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári k. levél- és szekérposta, távirtda és Biasini-gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra. Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr. PETZVAL OTTÓ.

Kézikönyv

mezei-gazdák, gépészek, mozdony-vezetők és fűtők számára. 39 fametszettel. Ára 2 frt.

Papok tüköre,

a r. kath. egyház vakbuzgalmának történeti emlékei. Corvintól.

Ára 2 frt 60 kr.

Wagner László.

Gazdasági műszaki vegytan.

Kézikönyv. Felsőbb gazdasági tanintézetek hallgatói, gazdák és iparosok számára, 114 fametszettel. Ára 4 frt.